

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra českého jazyka a literatury

IVETA NOWAKOVÁ

III. ročník – prezenční studium

Obor: český jazyk – společenské vědy

AUTORSKÁ POHÁDKA IVONY BŘEZINOVÉ

Bakalářská práce

Vedoucí práce: doc. PhDr. Vlasta Řeřichová, CSc.

OLOMOUC 2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 28. března 2011

Děkuji doc. PhDr. Vlastě Řeřichové, CSc., za odborné vedení práce a poskytování cenných rad.
Děkuji také své rodině za všestrannou podporu při studiu.

Obsah

ÚVOD	- 5 -
1. ŽIVOTOPIS	- 6 -
2. TETA TO PLETE	- 9 -
2.1. Pohádka první.....	- 9 -
2.2. Pohádka druhá	- 10 -
2.3. Pohádka třetí.....	- 12 -
2.4. Pohádka čtvrtá	- 13 -
3. TETA TO ZASE PLETE	- 16 -
3.1. Pohádka první.....	- 16 -
3.2. Pohádka druhá	- 17 -
3.3. Pohádka třetí.....	- 19 -
3.4. Pohádka čtvrtá	- 21 -
4. BRAMBOROVÁ BÁRA	- 24 -
4.1. Bramborová Bára	- 24 -
4.2. O Zdeňkovi, který procházel zdí	- 25 -
4.3. Leona a lev.....	- 27 -
4.4. Jak šel Kuba kácet duby.....	- 29 -
4.5. Marcela celá z marcipánu	- 30 -
4.6. O špinavé Běle	- 32 -
4.7. Proč se Dominik nestal kominíkem	- 32 -
4.8. Hezká Terežka	- 33 -
4.9. O líné Karolíně	- 34 -
ZÁVĚR.....	- 36 -
ZDROJE	- 37 -

ÚVOD

Motivací k napsání této práce byl obdiv světu dětské fantazie a zároveň i soukromé uznání takových dospělých, kteří jsou schopni vidět svět kolem sebe tak, jak ho vidí mladší generace. Takových, kteří se dětskou obrazotvorností nejen inspirují, ale také sami umějí podporovat jejich samostatné myšlení, smysl pro krásu, humor a současně je vzdělávat a vychovávat. Za jednoho z dospělých s dětskou duší považuji významnou českou autorku knih pro děti a mládež, Ivonu Březinovou.

Přestože je její tvorba primárně zaměřena na čtenáře předškolního a mladšího školního věku, píše i knihy určené pro dospívající a dospělé. Březinová patří k několika českým autorkám, jejichž tvorbu není ve většině případů možné řadit mezi triviální literaturu pro děti a mládež, i když jsou jejich díla časově zařaditelná do období po listopadu 1989, kdy docházelo k nadměrné produkci braku a kýče. Jako problematická se však jeví nevyrovnaná kvalita knih Březinové. Zatímco některá její díla jsou vysoce ceněna – například *Lentilka pro dědu Edu* nebo *triptych Holky na vodítku*, jiná se řadí mezi průměrné knížky. Rozkolísaná kvalita je způsobena především tvůrčí plodností autorky.¹ Několikrát došlo k situaci, že přestože kritika nebyla knihou nadšená, získalo si dílo přízeň čtenářů a bylo dokonce navrženo na některé z literárních ocenění a často ho také získalo.

Následující text si klade za cíl rozebrat jazyk, témata, motivy, inspirační zdroje a didaktické záměry Ivony Březinové v jejích autorských pohádkách. Pojednává o třech knihách – *Teta to plete* (2004), *Teta to zase plete* (2007) a *Bramborová Bára* (2005).

První kapitola se věnuje životopisu Ivony Březinové, jejím literárním začátkům a současné činnosti. Následující tři kapitoly charakterizují analyzované knihy a pojednávají o konkrétních pohádkách v nich obsažených.

Vzhledem k tomu, že se tato práce zabývá omezeným počtem autorských pohádek Ivony Březinové, je možné text v budoucnu rozšířit o nové poznatky získané při studiu ostatních pohádkových souborů autorky.

¹ Ivona Březinová je autorkou více než 70 knih pro dětské, dospívající a dospělé čtenáře.

1. ŽIVOTOPIS

Ivona Březinová, dívčím jménem Karásková, se narodila 12. května 1964 v Ústí nad Labem. Základní školní docházku a později i gymnázium absolvovala v tomtéž městě. V letech 1982 až 1989 studovala na Pedagogické fakultě Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem obory český jazyk a dějepis. Obhajobou diplomové práce na téma *Prvky vědecké fantastiky v poezii* zakončila v roce 1987 svá vysokoškolská studia² a o dva roky později složila rigorózní zkoušku z teorie vyučování českému jazyku a získala doktorát pedagogických věd³ v oboru český jazyk a literatura.

Po dokončení studií působila Březinová jako odborná asistentka na katedře bohemistiky UJEP. Specializovala se především na českou literaturu 19. a 20. století a později i na literaturu pro děti a mládež.

Po svatbě s Ing. Pavlem Březinou se odstěhovala do Prahy, kde žije i v současnosti a kde vychovává dvě dcery, Terezu a Veroniku. Zajímavostí je, že ať svobodná nebo vdaná, stále si zachovává literární typ příjmení. Jméno po otci evokuje souvislost s představitelem české dekadence Jiřím Karáskem ze Lvovic, jméno po manželovi spojitost se světoznámým symbolistou Otokarem Březinou.

„Když o tom tak přemýšlím, mám dojem, že jsem dřív uměla psát než číst. Vzpomínám si, že jsem měla sešitek, do kterého jsem si velkým hůlkovým písmem sama od sebe zapisovala slova, která už dokážu napsat. Nechala jsem toho, když mi došlo, že těch slov kolem mě je moc.“⁴ vzpomíná Ivona Březinová na své první krůčky k literární tvorbě.

Překvapivý není ani fakt, že oblíbeným vyučovacím předmětem Březinové byl na základní škole český jazyk. Tam ho budoucí spisovatelku naučila používat paní učitelka Pošvářová. Na gymnáziu pak pod vedením profesora Jana Houšky, básníka a spisovatele, učinila první tvůrčí pokusy.⁵

Vlastní literární tvorbě se začala intenzivněji věnovat až po mateřské dovolené. Spisovatelkou z povolání je od roku 1997. Od roku 2005 spolupracuje s Literární akademií Josefa Škvoreckého v Praze, kde se stará o nejmladší generaci budoucích spisovatelů. Působí na

² ŠUBRTOVÁ, Milena. Ivona Březinová. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2011-2-17]. Dostupné z <[http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1616&hl=ivona+b%C5%99ezinov%C3%A1+](http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1616&hl=ivona+b%C5%99ezinov%C3%A1+>)>.

³ titul PaedDr.

⁴ HUTAŘOVÁ, Ivana. *Současní spisovatelé knih pro děti a mládež*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2003. S. 22.

⁵ HUTAŘOVÁ [cit. 4], s. 22.

katedře tvůrčího psaní, kde učí tvůrčí psaní zaměřené na literaturu pro děti a mládež. Současně je od roku 2008 vedoucí této katedry a prorektorkou pro uměleckou a ediční činnost.⁶

V současné době patří Březinová k našim nejproduktivnějším a zároveň také nejčtenějším autorům literatury pro děti a mládež. Během čtrnácti let intenzivní práce vydala již více než sedmdesát knížek nejen pro dětské, ale i dospívající a dospělé čtenáře.

Úplně první knihou, kterou Ivona Březinová napsala, je dílo pro malé čtenáře s názvem *Panáček Paneláček*. Psáno bylo už v průběhu roku 1993, ovšem vydání se dočkalo až o čtyři roky později. Tato knížka vznikla v době, kdy měla autorka sama malé dcery a dětským světem byla natolik obklopena, že pocítila potřebu napsat něco, co by si s chutí přečetly i ostatní děti.

Ivona Březinová se řadí k autorům, kteří považují za součást své profese besedy se čtenáři. To je také jistě důvod, proč mezi její zásluhy patří zorganizování vzniku programu Besedník, jehož úkolem je zjednodušit pořádání literárních besed. Na adrese www.besednik.cz mohou zájemci zjistit, jaké mají autoři požadavky ohledně věku publika, maximálního počtu diváků, požadovaných pomůcek, částí roku, kdy jsou ochotni se besed účastnit a podobně. „*Když chceme pozvat autora knížek na besedu, měli bychom vědět, jak na tom dotyčný je. Někdo pořád píše a besedy nerad. Druhý zase na besedy přijíždí, ale jen v rámci svého kraje. Třetí by rád přijel, ale nesmíte mu na besedu přivést sedmáky. A někdo zas přijede kdykoli, kamkoli a čímkoli.*“⁷

Další, čemu se Březinová v současnosti věnuje, je editorská činnost. Tvůrčí skupina, jejíž je zakladatelkou, nese název *Hlava nehlava* a vznikla v druhé polovině roku 2006. Toto seskupení je tvořeno studenty literární akademie, a to jak současnými, tak i bývalými. Na svém kontě již mají sbírku hororových příběhů s názvem *Zuby nehty* (2007), dobrodružnou knížku *Tisíc jizev* (2008) a soubor detektivních povídek *Ruce vzhůru!* (2009).⁸ V květnu 2010 vydali tito mladí spisovatelé sbírku dvaceti pěti lehce erotických povídek *Nahoře bez ... a dole taky*, kterou Ivona Březinová obohatila o podobně laděné básničky.⁹

Jako uznávaná spisovatelka je členkou několika literárních organizací. Od roku 1982 se podílí na práci české sekce IBBY a od roku 1999 je členkou Obce spisovatelů. V roce 2004 se stala

⁶ *Literární akademie J. Škvoreckého* [online]. [cit. 2011-2-17]. Dostupné z <<http://www.literarniakademie.cz/kontakty/lide/27-katedra-tvurciho-psani-a-publicistiky-/15-brezinova-ivona>>.

⁷ BŘEZINOVÁ, Ivona. Co je besedník aneb jak pozvat autory na besedu. *Citarny* [online]. [cit. 2011-2-17]. Dostupné z <http://citarny.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=347>.

⁸ *Hlava nehlava* [online]. [cit. 2011-2-17]. Dostupné z <<http://www.hlavanehlava.cz/o-nas/>>.

⁹ *Nahoře bez ... a dole taky* [online]. [cit. 2011-3-23]. Dostupné z <<http://www.nahorebezadoletaky.cz/nahorebez/Uvod.html>>.

nositelkou titulu rytíře Řádu krásného slova.¹⁰ Téhož roku jí byl za knihu *Začarovaná třída* udělen diplom Honour List IBBY. Za stejnou knihu získala v roce 2002 nominaci na cenu *Magnesia Litera*.¹¹

¹⁰ Na toto ocenění Březinovou navrhli sami čtenáři; stala se tak jedním z nemnoha dospělých nositelů řádu.

¹¹ *Ivona Březinová* [online]. [cit. 2011-2-17]. Dostupné z <<http://www.ivonabrezinova.cz/start.htm>>.

2. TETA TO PLETE

Kniha byla napsaná v roce 2002 a vydaná o dva roky později v edici První čtení nakladatelství Albatros. Její název vychází z polysémie slovesa *plést*. Označuje tak nejen obratnou manipulaci s pletacími jehlicemi a klubkem vlny, ale i příliš bujnou fantazii a zmatenost.

Čtenář se v knize setká s osmi pohádkami, které rodiče dětem vyprávějí od nejtělejšího dětství, spojenými do dvojic a tvořícími tak čtyři neobvyklé příběhy. Předpokládá se však znalost pretextu.

Těmi, kdo vytvářejí kontinuitu celého vyprávění, jsou teta Běta, zodpovědná za pomíchané pohádky, její synovec Vašík a neteř Šárka, posluchači, kteří nepřestávají žasnout. Rozhovory tety s dětmi tvoří úvod ke každé pohádce a také ji zakončují. Mnohdy děti zasahují přímo do vypravování a přispívají tak k dynamice textu. Autorka tímto způsobem oslovuje čtenáře a aktivizuje jejich pozornost. Děti si také mohou ověřit znalost klasických folklorních pohádek prostřednictvím několika otázek zařazených na konec každého popleteného příběhu.

Kniha se dočkala několika ocenění. Kromě nominace na Zlatou stuhu za rok 2004 a šestého místa v dětské anketě dvaceti nejčtenějších knih roku 2004 získala také cenu knihovníků Suk 2004.¹²

2.1. Pohádka první

První pohádka začíná jako vyprávění O Červené karkulce, jenže teta Běta do něj zaplete i pohádku O Smolíčkovi.

Červená karkulka jde jednoho dne navštívit babičku, která má narozeniny. Nese jí dárky a dort. V lese potká jelena se zlatými parohy. Chvíli si s ním povídá, ale když si uvědomí, že se s cizími jeleny bavit nesmí, odejde. Před babiččinou chaloupkou přepadnou Karkulku jezinky a unesou ji pryč. Zoufalá dívka volá na pomoc jelena se zlatými parohy, který ji ovšem neslyší. V jeskyni vyhrožují jezinky uvězněné Karkulce, že snědí nejen dort pro babičku, ale i ji samotnou. Vyděšená dívka se rozpláče a smutně si při tom zpívá. Písničku uslyší nedaleko se pasoucí jelen a přiběhne na pomoc. Když jezinky spatří jelena, rozutečou se. Jelen si vysadí Karkulku za zlaté parohy a odnese ji zpátky k chaloupce. Posadí dívku na kraj postele, ve které ale místo babičky spí vlk. Chtěl by Karkulku sníst, jenže už má plné břicho babičky a nějakého tlustého kloučka. Jelen rozpárá vlkovi břicho svými parohy a z jeho útroby vyskočí babička a Smolíček pacholíček. Chlapeček se přizná, že šel do lesa na jahody, ale že je chtěl chytit a sníst jezinky. Těm utekl, ovšem vlkovi se už neubráníl.

¹² Ivona Březinová [cit. 11].

Děj první netradiční pohádky je podpořen dvěma písničkami, které, stejně jako všechny pohádky v knížce, vycházejí z folklorního námětu, ale do nichž autorka vtiskla originální nápad. První písničkou je *Já Karkulka malá* zpívaná na melodii lidové písně *Já husarka malá*. Druhá se zpívá na melodii méně známé písně *Měla jsem já hulána* a začíná slovy *Měla jsem já košíček*.

Podstatným prvkem celého vyprávění je aktualizace. Březinová vkládá do úst svých postav věty vycházející z původní pohádky, ovšem mění v nich podle vlastních potřeb slova nebo výpovědi pronášejí postavy v netradičních situacích. Jako příklad může posloužit rozhovor Karkulky a jelena. *“Proč máš tak zlaté parohy? podivila se Karkulka. - To abych tě lépe viděl, odpověděl jelen. Podívej, jak mi parohy na slunci svítí. Ale řekni mi, proč ty máš tak červenou čepičku? - Protože se mi líbí, odsekla Karkulka a honem popadla košík, že už musí jít.”*¹³

Známou pravdu, kterou rodiče dětem často připomínají, Březinová nejen aktualizovala, ale přispěla tím ke komice celého vyprávění. Zatímco děti se nesmějí bavit s cizími lidmi, Karkulka má přísně zakázáno povídat si s cizími jeleny.¹⁴

Ta nejznámější fráze z pohádky *O Smolíčkovi* zazní tentokrát v podání Karkulky. Když se dobývá do babiččiny chaloupky, slibuje: *„Otevři, jen dva prstíčky tam strčím, trochu se najím a hned zase půjdu.”*¹⁵

Bohatá je nejen stylistická stránka příběhu, ale i jazyk. Často se objevují atributy kongruentní – *Červená karkulka, zlaté parohy, hlasitě zavolala, polekaná Karkulka, divoké jezinky, smutné zpívání*, i nekongruentní – *klouček tlustý na tři prsty*. Dochází k opakování slov – *nakláněny se k ní blíž a blíž a ještě blíž, nikdo neotvíral, nikdo se neozýval*, nebo slabik – *Dort si samy sníme, pak tě vykrmíme a taky sníme*. V prozaickém textu neobvyklé je užití rýmu – *Co to máš v tom košíčku? Dort a dárky pro babičku*. Dynamickým prvkem vypravování je přímá řeč.

2.2. Pohádka druhá

Druhé vyprávění je výsledkem spojení motivů z pohádek *O Popelce* a *O perníkové chaloupce*. Hlavní hrdinka žije se svou macechou a její dcerou. Doma se stará o uklízení a vymetání popele z kamen, a proto se jí říká *Popelka*. Jedinou její radostí jsou návštěvy holoubků. Jednoho dne pošle macecha *Popelku* do lesa pro klestí. Jenže se brzy setmí a dívka v lese zabloudí. Rozhodne se vylézt na strom a rozhlédnout se. V dálce spatří světýlko a vydá se za ním. Přejde k chaloupce, která je celá z perníku. Protože je hladová, chce si odloupnout kousek perníkové okenice. V ten okamžik se ze střechy skutálí oříšek, cvrnkne *Popelku* do nosu a spadne jí k nohám. To vyruší

¹³ BŘEZINOVÁ, Ivona. *Teta to plete*. Praha: Albatros, 2004. S. 9 – 10.

¹⁴ BŘEZINOVÁ [cit. 13], s. 10.

¹⁵ BŘEZINOVÁ [cit. 13], s. 12.

ježibabu, která se jde podívat, kdo jí loupe oříšky. Popelka svede všechnu vinu na veverka a sama předstírá, že zametá. Ježibaba ji vezme do chaloupky a přikáže jí, aby roztřídila oříšky podle velikosti. Pak odletí na koštěti na zámek, kde se koná ples, na němž si má princ vybrat svou nevěstu. Za osamělou Popelkou přiletí tři holoubci a každý přinese v zobáčku zrnko hrachu. Z prvního se vyloupnou plesové šaty, z druhého střevisky a třetí se promění v kočár. Popelka tedy jde na ples. Princ s ní protančí celou noc. Při odchodu ztratí dívka na schodech perníkový střevisky. Princ jej chce nejprve sníst, ale pak se rozhodne najít podle něj svou vyvolenou. Popelka se mezitím vrátí do perníkové chaloupky. Zanedlouho dorazí domů i ježibaba a stěžuje si na neznámou krasavici, která jí odloudila prince. Pak přikáže Popelce, aby vymetla pec, protože by si ji ráda upekla. Naštěstí se v chaloupce objeví princ, který tam také zabloudil, když se ztratil při hledání Popelky v lese, a z vrcholku stromu hledal světýlko. Poté, co vyzkouší Popelce střevisky, požádá dívku o ruku. Nazlobená ježibaba je chce upéct oba. Princ však stařenu přelstí tak, že ji požádá, aby jim ukázala, jak se na lopatě sedí. A když se baba usadí, strčí ji od pece. Pak si s Popelkou odloupnou perníkové srdce na památku, zbytek perníkové chaloupky rozdrobí holoubkům a utíkají na zámek.

Holoubci si v této pohádce prozpěvují na melodii Já mám koně písničku *Zobeme zrní* a princ hledá ztracenou nevěstu zpěvem *Popelko, Popelko, Popelko má* na nápěv *Marjánko, Marjánko, Marjánko má*.

Z kontextu ostatních popletených pohádek Ivony Březinové se toho vyprávění vymyká po stránce preciznosti zapracování důležitých postav do děje. Zatímco v ostatních pohádkách jsou do příběhu zapojeny všechny postavy známé z pretextů, zde autorka vypustila Jeničku a Mařenku, hlavní hrdiny pohádky *O perníkové chaloupce*. Nedá se ovšem říci, že by tím byl text ochuzen.

Nový význam připsala autorka hrachu a oříškům. Zatímco oříšky byly degradovány ze své kouzelné funkce na pouhé objekty podléhající třídění, hrách se stal prostředníkem, ze kterého se vyloupou šaty, střevisky a kočár.

Aktualizovaný příběh přináší celou řadu humorných situací. Většinou komika vyplývá z jazykových prostředků použitých v konkrétním okamžiku. Například když princ požádá Popelku o ruku, jása ježibaba: „*Ano, ano, vezmu si tě*“ a pak se dá do vzteklého hudrování „*A tak to ne.*“¹⁶ Tyto dvě téměř těsně po sobě následující výpovědi vytvářejí kontrast a navíc autorka využívá expresivity výrazů *jásat* a *hudrovat*. Vtip nepostrádá ani reakce Popelky při prvním setkání s ježibabou: „*A co ty tu děláš? – Já... já tu zametám, vyhrkla Popelka a honem*

¹⁶ BŘEZINOVÁ [cit. 13], s. 28-30.

*popadla koště opřené o perníkovou zeď. Máte tu na zemi strašně nacukrováno.*¹⁷ Neobvyklé a současně funkční je slovní spojení atributu se substantivem při popisu zpopelňování ježibaby – „*Z komína vylétlo trochu perníkových jisker a marcipánového dýmu a bylo po ježibabě.*“¹⁸ V příběhu je možné nalézt mnoho dalších přívlastků, nejčastěji shodných – *perníkové okno, nádherné plesové šaty, taneční střevíčky, útlá nožka* atd.

Pro celou druhou pohádku je charakteristické opakování motivu hledání světýlka z větroví stromů. Poprvé vyleze na strom Popelka, podruhé princ a v závěru oba společně spěchají na zámek, aby nemuseli šplhat na strom a hledat znovu světýlko.

2.3. Pohádka třetí

Třetí pohádka vypráví o Šípkové Růžence a o kůzlátkách. Růženka je královská dcera, které zlá víla nad kolébkou zazpívala, že se píchne o trn a usne na sto let. Od té chvíle rodiče svou dceru hlídají na každém kroku. Jednou však odjedou na návštěvu k tetě do sousedního království a Růženka zůstane sama doma. Toho využije vlk a s tvrzením, že je dívčina maminka, se snaží dostat na zámek. Dvakrát Růženka vlka pozná a pošle ho pryč. Potřetí se královská dcera nechá obelstít a v domnění, že se vrací maminka, otevře vrata a pustí vlka dovnitř. Když zjistí, komu otevřela, lekne se a růžový trn ji píchne do prstu. Růženka a s ní celé království usnou. Naštěstí se právě vrací z daleké výpravy za šťavnatou trávou máma koza. Hned na hranicích království ji překvapí neprostupné šípkové houští. Prokouše se jím ke svému domečku, ve kterém spí sedm kůzlátek. Když se jí nepodaří dětičky vzbudit, vydá se na zámek. Tam najde nejen spící princeznu, ale i vlka. Koza se dotkne tlamou Růženčiny tváře a dívka se probudí. Probere se také vlk. Toho koza nabere na rohy a hodí daleko za zámeckou zeď. Rodiče se po svém návratu o dceřině dobrodružství nic nedozví. Domů přijedou spolu s princem, který se má stát Růženčiny ženichem.

Věštba, kterou zazpívá zlá víla malé Růžence začíná slovy *To je krásná princeznička* a zpívá se na melodii *To je zlaté posvícení*. Druhou písničkou je *Koza leze dírou* zpívaná Růženkou na nápěv *Kočka leze dírou*.

Principy známé z folklorních pohádek připomíná autorka na několika místech textu. Jednak tím, že využívá tradiční úvod – *byl jeden král*, jednak již mnohokrát použitým závěrem – *a jestli neumřeli*, který však aktualizuje (viz následující odstavec).

¹⁷ BŘEZINOVÁ [cit. 13], s. 25.

¹⁸ BŘEZINOVÁ [cit. 13], s. 30.

Celým příběhem se vine motiv motýla. Udo Becker uvádí, že dva motýli jsou považováni za symbol manželského štěstí.¹⁹ Právě to zřejmě naznačuje závěr pohádky, ve kterém se píše: „*A jestli neumřeli, tak se tam oba společně s motýly honí dodnes.*“²⁰

Na estetické vnímání a zároveň také na pozornost apeluje v pohádce rým. Březinová ho v tomto popleteném příběhu využívá několikrát. Příkladem je první věta pohádky: „*Byl jeden král, a ten se pořád usmíval.*“²¹ Nebo vlkova promluva k Růžence: „*Dceruško zlatá, otevři vrata.*“²²

Jazyk, jímž Březinová ke čtenářům promlouvá, má významný vliv na rozvoj čtenáře. Fantazii podporují častá deminutiva – *dceruška, poupátko, kůzlátka, chudinka, mlíčko* a atributy – *kůzlátka se usmívala ze svých kůzlečích snů*. K dynamice přispívá nejen přímá řeč, ale i opakování slov a parcelace výpovědí.

Pozorný dětský čtenář se může pozastavit nad poněkud nesmyslným postupem autorky v situaci, která se zabývá tím, co přinesla máma koza z výpravy. Zpočátku Březinová uvádí, že šla na šťavnatou trávu, ovšem o několik stránek dál čekají kůzlátka na mlíčko. Jako jediné možné vysvětlení se nabízí, že máma koza se šťavnaté trávy napásala sama a díky tomu se ve vemeni vytvořilo mléko pro její potomstvo. To je nutné vysvětlit, neboť většina současných dětí nemá možnost být v kontaktu s přírodou a poznat tyto zákonitosti osobně.

2.4. Pohádka čtvrtá

Poslední vyprávění v knížce Teta to plete je spleteno z pohádek O Sněhurce a sedmi trpaslících a Hrnečku vař! Sněhurka je královská dcera, které zemřela maminka. Ted žije s tatínkem a jeho novou ženou. Dívčina macecha je pyšná a zlá. Nejrady postává před kouzelným zrcadlem a ptá se ho: „*Kdo v zemi naší vaří nejchutnější kaši?*“²³ Zrcadlo, až do chvíle, kdy v kuchyni uvidí Sněhurku, odpovídá, že nejchutnější kaši vaří macecha. Jakmile kouzelné zrcadlo změní názor, pošle macecha sluhu, aby dívku v lese zabil. Tomu je dívky líto a dává jí svobodu. Sněhurka bloudí tři dny lesem. Nakonec dorazí na mýtinu, kde stojí malá chaloupka, za kterou se nachází sedm malých polí a pase se sedm malých koz. Sněhurka kozy podojí a políčka zalije. Pak v trávě tvrdě usne. Za chvíli dorazí domů sedm trpaslíků. Diví se, kde se tam dívka vzala. Když se Sněhurka probudí, poví trpaslíkům o svém trápení a oni si ji nechají

¹⁹ BECKER, Udo. *Slovník symbolů*. Praha: Portál, 2002. S. 181.

²⁰ BŘEZINOVÁ [cit. 13], s. 40.

²¹ BŘEZINOVÁ [cit. 13], s. 34.

²² BŘEZINOVÁ [cit. 13], s. 37.

²³ BŘEZINOVÁ [cit. 13], s. 45.

v chaloupce. Má jim vařit svou vyhlášenou kaši. Jenže královská dcera vařit neumí. Vydá se proto do lesa nasbírat lesní plody, aby měli trpaslíci alespoň něco k večeři. V lese se Sněhurka setká se stařenkou, která jí žádá o něco k jídlu. Sněhurka nasbírané ovoce babičce věnuje. Tím si vyslouží kouzelný hrneček. Stačí mu říct *Hrnečku vař!* a pak *Hrnečku dost!* Prvního dne tak Sněhurka uvaří trpaslíkům skvělou kaši. Brzy se však o tom, že dívka žije, dozví macecha. Přestrojí se za stařenku a prodá Sněhurce košík otrávených hrušek. Toho dne dívka opět vaří kaši. Řekne ještě *Hrnečku vař!* a pak se zakousne do hrušky. Hrneček vaří a nemá to konce. Kaše zaplaví celou mýtinu i les. Dosáhne až k domku, kde žije babička, která Sněhurce hrneček prodala. Babička zakřičí *Hrnečku dost!* a kaše se z něj konečně přestane valit. Trpaslíci se pak ke Sněhurce sedm dní záplavou prokousávají. Najdou ji však v domečku mrtvou. Jejich nářek uslyší princ a přijede k chaloupce. Popadne dívku do náručí tak prudce, že z ní otrávené sousto vypadne. Sněhurka ožije a princ si ji odveze s sebou na zámek, kde se brzy koná svatba, na které se podává sedm kruhů kaší.

Čtenář má opět možnost zazpívat si na známé melodie písničky s netradičními texty – *Měsíček svítí a Vaří, vaří.*

Motiv čísla sedm, táhnoucí se celým vyprávěním, zdůrazňuje spojitost s lidovou slovesností. K tradičnímu počtu trpaslíků, známému z pohádky O Sněhurce, se přidává sedm políček, sedm koz, sedm dní, během kterých se prokousávali trpaslíci za otrávenou Sněhurkou a sedm druhů kaší podávaných na princově svatbě. Sedmička je znamením úplnosti – židovský sedmiramenný svícen, sedm dní v týdnu. V pohádkách často symbolizuje celistvost – sedm bratrů, sedm krkavců, sedm kůzlátek.²⁴

Nutnou obměnou prošla v pohádce Ivony Březinové také frazeologie postav. Namísto známého *Kdo jedl z mé mističky?* a *Kdo spal v mé postýlce?* vyslovují trpaslíci údiv prostřednictvím výpovědí: „*Kdo podojil mou kozičku? Kdo zalil můj záhonek ovsa?*“²⁵

Morální rozměr dává vyprávění rozhovor Sněhurky s babičkou, kterou potká v lese. Stařenka žádá o jídlo a na oplátku pak dívce nabízí kouzelný hrneček. Sněhurka si uvědomuje, že přestože by jí vlastnictví takovéhoho předmětu pomohlo, nemůže si ho vzít, protože hladová stará paní jej potřebuje víc.

Ve čtvrté pohádce autorka užívá mnoha vrstev českého jazyka. Vedle spisovné češtiny je možno nalézt i expresivní výrazy – *záhonky žebraly o vodu, trpaslíci škemrali o kaši*, a v jednom

²⁴ BECKER [cit. 19], s. 256 - 257.

²⁵ BŘEZINOVÁ [cit. 13], s. 47.

případě také nevhodnou předložkovou vazbu, převzatou z hovorového jazyka – *šel po hlase*.²⁶ Originální je užití personifikace – *kaše pospíchala varovat trpaslíky*. Z hlediska živosti děje má svou funkci opakování slov – *hrneček vařil a vařil, odnesly ho hodně a hodně daleko*, a nápodoba mluveného projevu v textu – *Hrnečkuúú, doóóst!*

Všechny čtyři výše uvedené pohádky vypráví teta Běta dětem v průběhu několika dní, kdy plete dlouhou, barevnou šálu. Vašík a Šárka, její synovec a neteř, tetu nakonec pochválí slovy: „*Neboj, teto, ty pleteš moc hezky.*“²⁷ Toto uznání v sobě skrývá nejen radost z nové šály, ale především poklonu fantazii, s níž teta, a především Ivona Březinová, umí tak obratně pracovat.

²⁶ Za vhodnější tvar pokládáme *šel za hlasem*; zatímco *šel po nohách*, *po cestě* atp.

²⁷ BŘEZINOVÁ [cit. 13], s. 56.

3. TETA TO ZASE PLETE

Knížka s názvem Teta to zase plete je pokračováním popletených pohádek, které Ivona Březinová vydala pod názvem Teta to plete. Toto pokračování vyšlo v roce 2007 v nakladatelství Albatros a i ono patří do edice První čtení. Kromě námětu spojuje obě knihy i osobnost ilustrátorky, Evy Sýkorové – Pekárkové.

První a druhý díl popletených pohádek mají mnoho společného. Autorka využívá stejnou kompozici a spojuje osm více či méně známých pohádek do dvojic a tím opět vytváří čtyři pohádky s nápaditým dějem a humorným laděním. Zachovává také otázky na konci každého příběhu, díky nimž je možné ověřit si znalost folkloru a napravit chyby, kterých se vypravěčka dopustila.

I tentokrát dává rámeček příběhům postava tety Běty vyprávějící svému synovci Vašíkovi a neteři Šárce. Jedinou změnou je, že teta už neplete šálu, ale barevný svetr.

3.1. Pohádka první

První pohádka vzniká spojením motivů z pohádek O Koblížkovi a Potrestaná pýcha²⁸ od Boženy Němcové. Vypráví o Koblížkovi, který je velmi pyšný na to, jak krásně vypadá. Rozhodne se proto, že uteče babičce a dědečkovi a vydá se do světa, aby jeho krásu viděli i ostatní lidé a aby ho chválili. Přitom stále prohlašuje, že žádná buchtá není hodna zavázat mu stříviček. Na své cestě nejprve potkává princeznu. Tu požádá, zda by si nemohl vzít jednu její botku. (Koblížek říká, jak není žádná buchtá hodna mu zavázat stříviček, a přitom si uvědomuje, že ho vlastně nemá.) Princezna mu ji nedá, ale připojí se ke Koblížkovi a putují spolu. Potkávají postupně rytíře, sedláka a zahradníka. Princezna uteče jak před rytířem, tak i před sedlákem. Do zahradníka, ze kterého se v zápětí vyklube mladý král, se nakonec zamiluje. Zato Koblížek má smůlu. Kdykoli se s někým setkají, zajímá se jen o princeznu. Koblížkovi nikdo pozornost nevěnuje, a přestože by rád každému řekl, jak je krásný, nikdy nedostane prostor odpovědět, co chce. Na závěr se setkává s povídkovou buchtou, vykukující z brašny mladého krále. Ta udělá jeho vychvalování konec tím, že ho upozorní, jak se cestou zaprášil a že už se vůbec nepodobá tomu koblížku, jenž utekl od babičky a dědečka. V tu chvíli se před pěknou buchtou zastydí a lítostí se téměř rozpláče. Buchtá se pak stane Koblížkovou nevěstou a vše dobře dopadne.

Jistou míru originality předkládá autorka čtenáři také v písničkách, které se objevují v pohádce. Stejně jako je celá kniha postavena na autorské úpravě známých pohádek, i jednotlivé písničky vycházejí ze znalosti tradičních dětských popěveků, jimž byl změněn text.

²⁸ Znamější je název pohádky Pyšná princezna – podle zfilmované verze z roku 1952.

A tak se na melodii písničky Adámku náš, zpívá *Koblížku náš* a lidová píseň Boleslav, Boleslav se změnila na *Koulí se, koulí se*.

Další, co autorka upravila podle svých potřeb, je průpovídka původně pronášená Koblížkem na útěku. V této pohádce říká princezna sama o sobě: „*Já jsem princezna. Ve stříbře koupaná, ve zlatě houpaná, mandlemi krmená, krása jsem bez jména. Princi jsem utekla a tobě taky uteču.*“²⁹

Užité jazykové prostředky přispívají k humornosti a nonsensovému ladění celé pohádky. Autorka se často uchyluje k hovorovým či expresivním výrazům jako například: *ty mlsná hubo, princezna vyvalila oči, zaprášený troubo*. Za stylisticky netradiční, a přesto funkční a estetické je možno považovat spojení teploty s abstraktním jevem (úsměv) vyskytující se ve větě „*A když byl konečně usmažený, horce se na dědu usmál.*“³⁰

Při popisu sblížení prince s princeznou se autorka dopustila elipsy slovesa, která způsobila nesmyslnost celé věty. Princ upozorní princeznu na vzácnou květinu v jejích vlasech a požádá ji, zda by si nemohl jeden květ utrhnout. Když se však k princezně nakloní, místo toho, aby si vzal květinu, princeznu políbí. V tomto okamžiku je použita věta: „*Místo květiny ve vlasech princeznu políbil.*“³¹ Celá situace pak vyznívá spíše tak, že princ chtěl původně květinu políbit a nikoli si ji vzít.

Čtenářům se díky příběhu o Koblížkovi dostane také ponaučení. Jednak o tom, že nemají jíst ještě teplé pečivo, a také o tom, že ten, kdo je čistý, je krásnější a druhým milejší.

Stejně jako dědeček na začátku vyprávění je mlsný i Vašík a také by si rád pochutnal na koblížku s jahodovým džemem. Jeho prosbou „*Teto, prosím, usmaž koblížky.*“ a tetinou odpovědí „*Až mi dojdeš na šišky.*“³² připomíná Březinová známou Hrubínovu básničku.³³

3.2. Pohádka druhá

V pořadí druhé popletené vyprávění vzniklo spojením zvířecí pohádky O kohoutkovi a slepičce a pohádky O Zlatovlásce.

Hlavními hrdiny jsou kohoutek a slepička, kteří spolu spokojeně žijí na dvoře jednoho statku, dělí se spravedlivě o zrníčka a semínka a nic jim neschází. Až do okamžiku, kdy se objeví kos s kouzelnou žížalou v zobáku. Nabídne ji kohoutkovi jakožto králi dvorku (kohoutek má na hlavě

²⁹ BŘEZINOVÁ, Ivona. *Teta to zase plete*. Praha: Albatros, 2007. S. 14.

³⁰ BŘEZINOVÁ [cit. 29], s. 8.

³¹ BŘEZINOVÁ [cit. 29], s. 18.

³² BŘEZINOVÁ [cit. 29], s. 21.

³³ *Paleček a jeho kamarádi* z knihy Špalíček veršů a pohádek.

červený hřebínek připomínající královskou korunu). Jakmile kohoutek žízalu sezobne, porozumí lidské řeči. Od dětí dohadujících se o píрко, které vypadá jako ze zlata, se dozví o slepici Zlatopírce snášející prý zlatá vajíčka. Kohoutek po takové slepičce ihned zatouží a požádá slepičku, aby šla do světa a Zlatopírku mu přivedla. Slepíčka kohoutka miluje, a proto souhlasí. Na louce se setkává se Zlatovláskou a Jiříkem pojíždajícími třešně. Princezně však jedna pecička zaskočí a ona zůstane ležet na zemi jako mrtvá. Jiřík utíká pro živou vodu. Cestou ke studánce ještě uhasí hořící keř, čímž zachrání život kobyilkám, a zažene ryby přetahující se o muže v jezeře. Nakonec dorazí ke studánce, ale ta mu odmítá dát živou vodu, ba dokonce i radu. Žádá perlový náhrdelník a prsten. Korálky pomohou Jiříkovi posbírat v trávě kobyilky, prsten získá od muže, jehož zachránil před dravými rybami. Studánka tak dostane, oč žádá, a na oplátku dá Jiříkovi dlaň plnou živé vody. Zlatovláska se jí napije, ožije a spolu s Jiříkem pak utíká domů na zámek. Také slepičce studánka nakonec pomůže. Pošle ji domů a řekne jí, že Zlatopírku už hledat nemusí, protože žije na jejich dvorku. Poznává ji večer při západu slunce. Bude to ta slepička, kolem které bude poletovat muška. Večer se tedy na dvorku sešlo dvanáct slepic, ale muška poletovala kolem slepičky, jejíž peří se zbarvilo dozlata právě zapadajícím sluncem. Kohoutek se velmi radoval, že jeho slepička je Zlatopírka.

Na atraktivitě přidávají pohádce písničky s netradičním textem zpívané na známou melodii. Kos cvrliká písničku *Kdo sní tuhle žízalu*³⁴ a princ smutní nad přidušenou dívkou písni *Princezna Zlatovláska*.³⁵

Přestože je pohádka složitě komponována, základní pohádkové principy zůstaly zachovány. Chlapec s holčičkou se na dvorku dohadují o tři zlatá pířka slepice Zlatopírky. Tento motiv si autorka nejspíše vypůjčila z pohádky *Tři zlaté vlasy děda Vševěda*, pravdou ovšem také může být, že jde o náhodnou shodu a trojka má pouze funkci tradičního pohádkového čísla. Právě tak obvyklý je i počet slepic, které se večer sešly na dvorku, aby si mezi nimi kohoutek našel svou Zlatopírku. Stejně jako královských dcer v Erbenově verzi je i slepiček dvanáct a tu pravou odhalí muška poletující kolem ní.

Další, co zůstalo, je motiv hořícího keře. „*Děkujeme ti, žes nás zachránil. Když nás budeš někdy potřebovat, přijď a my ti pomůžeme.*“³⁶ říkají mravenci v původní verzi od Karla Jaromíra Erbena a zároveň také kobyilky v pohádce Ivony Březinové. Čtenář, očekávající, že Jiřík opravdu zachránil mravence, je tedy překvapen nečekanými zástupci z hmyzí říše. Podobně vychází

³⁴ Zpívá se na melodii *Běží liška k Táboru* nebo také *Když jsem husy pásala*; BŘEZINOVÁ [cit. 29], s. 22.

³⁵ Zpívá se na melodii *Andulko šafářová*; BŘEZINOVÁ [cit. 29], s. 26.

³⁶ BŘEZINOVÁ [cit. 29], s. 27.

Březinová z Erbenovy předlohy při setkání u jezera. V pohádce o zlatovlasé panně zachraňuje Jiřík rybku, o niž se dohadují dva rybáři. V podání tety Běty je zachráněn muž, o něhož se přetahují dvě veliké ryby.

Překvapivý je okamžik, kdy slepička posílá Jiříka pro živou vodu. Radí mu: „*Slyšela jsem, že živou vodu obvykle nosívají čápi.*“³⁷ Za vysvětlení tohoto tvrzení je možné považovat schopnost čápům odnepaměti přisuzovanou. Říká se, že čápi nosí děti, a snad proto, že přinášejí do rodiny nový život, připsala jim autorka také vlastnictví živé vody.

Celkem chaotické se jeví i Jiříkovo putování pro živou vodu. Má pro ni jít k čápům, ty ale nemůže najít, a tak si jde pro radu ke studánce. Studánka mu neporadí, žádá po něm šperky a nakonec mu nedá radu, pro kterou si tam Jiřík původně šel, ale rovnou plnou dlaň živé vody.

Při výstavbě textu autorka využila personifikace – *slunce půjde spát, studánka si navlékla prsten na mokrý prst*, expresivity – *cpala do sebe kuličky třešní jednu za druhou*, a eufemismu – *ležela v trávě jako bez života*. Dynamickým prvkem vyprávění jsou nejen vstupy Šárky a Vašíka, ale i často se vyskytující přímá řeč.

Na konci pohádky je naznačeno dvojí vnímání adjektiva *zlatý*. Nejen že může označovat barvu a materiál (jak se o tom hovoří během celého vyprávění), ale i vztah k člověku, to, jak moc má někdo někoho rád, jak moc si ho váží.

3.3. Pohádka třetí

Třetí pohádka tety Běty spojuje do jednoho celku vyprávění O veliké řepě a folklorní pohádku od Boženy Němcové Čert a Káča.

Hlavní hrdinkou je nehezká a nehodná venkovská dívka Káča. S každým se jen hádá, a proto s ní nechce nikdo ani tancovat. Jednoho dne u muziky nařiká, že zasadila řepu, a ta vyrostla tak obrovská, že ji sama ze země nevytáhne. Vtom se v sále objeví myslivec a vyzve Káču k tanci. Když je veselici konec, odnese myslivec, kterému rázem narostly rohy, ocas a kopyta, Káču do pekla. Tam stojí pec a u ní zadělává na koláče babička. Jak Káču uvidí, přikáže čertovi, aby ji odnesl zpátky na zem. Jenže Káče se pryč nechce. Skočí čertovi na záda, chytne se za rohy a nedá se z pekla vystrnadit. Nepomáhá ani, že na ni babička křičí: „*A ven, ty hubatá obludo!*“³⁸ Postupně si babička zavolá na pomoc dědečka, vnuka a vnučku i s jejich zvířátky - psem a kočkou. Všichni na Káču křičí, jak jen můžou, ale není to nic platné. K odchodu přinutí tu hubatou holku až malá myška. Čert tedy odnese Káču na její příkaz zpět domů. V tu chvíli kráčí

³⁷ BŘEZINOVÁ [cit. 29], s. 27.

³⁸ BŘEZINOVÁ [cit. 29], s. 39.

kolem Lucifer, nese motyku a míří rovnou k veliké řepě. Snaží se ji vytáhnout, ale nedaří se mu to. Zavolá si na pomoc svého ministra, správce pekelných kotlů, velitele pekelných hasičů, vrchního čističe kopyt, čertovského kominíka, listonoše s kabelou plnou předvolání do pekla, zapisovače čertovin, příkladače pod kotle a kuchaře ďábelských omáček. Ti všichni táhnou, ale řepu nevytáhnou. Problém vyřeší čert tak, že jakmile Káča večer usne, koupí od ovčáka, který nedaleko pase své stádo, jednu starou ovčí kůži, nasadí ji na řepu a mohutně kýchne. Káča se leknutím chytí řepy v domnění, že je to její čert, a spí dál. Ráno ale nastane mela. Káča zjistí, jak ji čert podvedl a je tak nazlobená, že řepu celou vyvrátí. Konec pohádky tak vychází z českého přísloví *Kam čert nemůže, nastrčí ženu*.

V této pohádce si čtenář může zazpívat tři neobvyklé písničky. První z nich je *Utíkej Káčo*, která je zde ovšem uvedena v jiném znění, než jak je všeobecně známá. Druhou písničkou, zpívanou na melodii *Skákal pes*, je *Tančil čert* a třetí *Já mám řepu* na melodii *Maličká su*.

Zatímco v pohádce Boženy Němcové čert donutí Káču, aby s ním šla z tancovačky domů, a teprve pak ji odnese do pekla, Březinová posílá dívku s čertem dobrovolně (Káča chce doprovodit čerta z vlastní iniciativy).

Jako problematická se jeví otázka, proč se čerti vlastně snažili vytáhnout řepu ze země. Káča (ani nikdo jiný) je o to nežádala a jak známo, čerti dobré skutky jen tak nečiní. Tato část pohádky je do děje zasazena celkem násilně a nedává smysl, přestože se autorka snaží ospravedlnit se tím, že teta Běta v ten okamžik odpárala kousek svetrů a vplétá do něj jiný barevný proužek.

Pozorný čtenář má možnost všimnout si aktualizace – do čertovské pohádky umístila místo známého „*než bys řekl švec*“ průpovídku „*než bys řekl čert*“,³⁹ a slov expresivních – *fofrem*, *houkla*, *obluda*. Nezvyklé je užití termínu *uniforma* v pohádkovém textu. Kontrastu je využito při popisu prvního setkání pekelné babičky a Káči. Jednak je to kontrast mezi expresivním tvarem *houknout* a deminutivem *babička*, které kontrastuje ještě navíc s tím, že byla *rozlícená*. To vše je dovršeno ironickým oslovením *madam*.⁴⁰

Humornými prvky vyprávění je čertovo koktání, které nahradilo prvotní šilhání, a také Luciferovo oslovení řepy „*Tys pěkně vyrostla, holka*.“ a následující věta „*Řepa na to nic*.“⁴¹ Jako

³⁹ BŘEZINOVÁ [cit. 29], s. 38.

⁴⁰ BŘEZINOVÁ [cit. 29], s. 39.

⁴¹ BŘEZINOVÁ [cit. 29], s. 43.

by se snad dalo očekávat, že mu zelenina odpoví. Vtipná je i zmínka o Mikuláši a čertovi.⁴² Ani jeden si s Káčou nechce zatančit a ona by přitom byla tak ráda.

3.4. Pohádka čtvrtá

Předlohou pro čtvrtou pohádku se staly dvě lidové pohádky podle Karla Jaromíra Erbena – Otesánek a Dlouhý, Široký a Bystrozraký.

Teta Běta tentokrát vypráví o rodičích, kteří marně toužili po děťátku. Přání se jim splní, když jednoho dne přinese muž z lesa pařez vypadající jako miminko. Doma jej ještě trochu oteše a dá ho ženě. Ta synka pojmenuje Otesánek. Jenže chlapec velmi rychle roste. Ráno je už tak vysoký, že se nevejde do světnice. A sní, co mu přijde pod ruku. Rodiče rozhodnou, že takového synka ani neuživí, ani nikde neubytují, a posílají ho do světa. V nedalekém městě se Otesánek setkává s princem putujícím za svou princeznou, zakletou a vězněnou zlým černokněžníkem. Otesánek si tedy posadí prince do kapsy a vydají se na cestu společně. Za bránou sousedního města se setkávají se třemi muži, kteří se jich ptají na práci. Chlapíci se představí jako Krátký (umí se zkracovat), Tenký (umí se ztenčovat) a Brýlatý, který neumí nic. Takové přiznání se princ líbí a dovolí Brýlatému, aby šel s nimi. I když... Jde jen Otesánek, princ a Brýlatý se nesou v jeho kapsách. V poledne mají hlad a princ se ptá Brýlatého, co mívá obvykle k obědu. Brýlatý odpoví, že včera snědl plný hrnec kaše, ucháč mléka, pecen chleba, mámu, tátu, celou chalupu, děvečku s jetelem, sedláka se senem, pasáka se stádem prasat a ovčáka se stádem ovcí a stále měl hlad. Princ objedná k obědu stádo hovězího dobytka i s dřevěnou ohradou. Ta je pro Otesánka. Po jídle se znovu vydávají na cestu a večer už stojí před zámkem. Přivítá je černokněžník a ihned oznamuje princovi jeho úkol. Tři noci má hlídat princeznu. A pokud neuhlídá, zkamení on i jeho společníci. Po všechny tři noci princ i ostatní brzy usnou a princezna zmizí. Každé ráno se však sama vloží v podobě žaludu, kamene nebo prstenu princovi do dlaně a tím za něj splní zadaný úkol. Princezna se zbaví svého zakletí a černokněžník se promění v puntíkatou berušku. Na prince však čeká ještě jeden úkol. Získat srdce princezny, která se ze zakletí musela vysvobodit sama. Otesánek nakonec vyleze na vysoký kopec a slouží tam jako živá rozhledna.

Ve vyprávění se opět objevují dvě písně. První je *Já to sněd* na melodii *Ovčáci, čtveráci*. Vítr hvízdal druhou písničku začínající slovy *Krásná princezno*, která vznikla na melodii popěvku *Pásla ovečky*.

Autorka zachovala množství tradičních stylistických postupů uplatňovaných při výstavbě pohádkového textu. Nejen že dodržela opakování čísla tři - Otesánek třikrát tělem obtočil

⁴² BŘEZINOVÁ [cit. 29], s. 36.

světnci, tři muži žádající práci, tři putovali za princeznu, tři dny měl princ hlídat princeznu postupně se proměňující ve tři předměty, ale i závěrečnou frází, kterou však mírně aktualizovala - „*A jestli ho nebolí nohy, stojí tam dodnes.*“⁴³ Aktualizace využívá také ve chvíli, kdy přerostlý synek odchází do světa a nese si v uzlíku místo buchet vařečky. A tak zatímco se Otesánek živí jen věcmi vyrobenými ze dřeva (dřevěné piliny zalité mlékem, vařečky, topůrko od sekery, palice, hrábě, bidlo, žebřík, smrková prkna, ohradu), jeho potravu známou z lidové slovesnosti⁴⁴ spořádá Brýlatý. Příběh ozvláštňuje i řada netradičních a vtipných přirovnání – *Otesánek usnul jako dřevo, princezna byla zakletá jako zimní noc.*

Dalším prvkem, obvykle se v prozaickém textu nevyskytujícím, je rým. Ivona Březinová jej vložila do úst tatínka, který Otesánkovi radí, aby šel do světa. „*Nejlíp, když si k bydlení najdeš nějakou vysokou věž. Tak běž, hochu, běž!*“⁴⁵

Úsměv i rozhořčení vzbuzuje postava prince. Jeho negativní vlastnosti se prokazují při hlídání zakleté princezny. Přikáže společníkům bdít a sám usne, chvástá se, že splnit úkoly nic nebylo, přestože se o to ani nesnažil, a navíc je samolibý – když mu hrozí, že zkamení, utíká k zrcadlu nacvičit si důstojnou pózu, aby z něj byla alespoň socha ke koukání.⁴⁶ Výsledným efektem princova chování je však situační komika. Humor a překvapení obsahuje také okamžik, kdy se černokněžník promění v berušku.

Pohádka nepostrádá také mravní poučení. To je možné nalézt v princově promluvě k Brýlatému: „*Rád vidím, když někdo umí ještě míň než já.*“⁴⁷ a také v samém závěru tetina vyprávění: „*Brýlatý dál nosil brýle a dál nic neuměl. A protože nic neuměl, žil, jako by nebyl.*“⁴⁸ Z těchto dvou vět vyplývá, že by se lidé měli snažit být lepšími a moudřejšími, než jsou, protože v opačném případě život promrhají.

Přínosná je změna v systému značení toho, na jakou melodii se písničky v pohádkách zpívají. Zatímco v prvním díle bylo nutné hledat původní písničku až téměř na konci knížky, druhý díl má odkazy k hudebním pretextům na stejné stránce jako se nachází nová písnička. Odpadá tak celkem rušivé obrácení stránek.

⁴³ BŘEZINOVÁ [cit. 29], s. 61.

⁴⁴ „*Včera jsem snědl plný hrnec kaše, a měl jsem hlad. Vypil jsem ucháč mléka, a měl jsem hlad. Zhltl jsem pecen chleba, spolkl mámu a tátu i s celou chalupou, a hlad jsem měl pořád. Spořádal jsem děvečku s jetelem, sedláka se senem, pasáka se stádem prasat a ovčáka se stádem ovcí, a stále bych jedl.*“ BŘEZINOVÁ [cit. 29], s. 55.

⁴⁵ BŘEZINOVÁ [cit. 29], s. 50.

⁴⁶ BŘEZINOVÁ [cit. 29], s. 57.

⁴⁷ BŘEZINOVÁ [cit. 29], s. 54.

⁴⁸ BŘEZINOVÁ [cit. 29], s. 61.

Další drobnou odlišností je časový rozsah tetina vyprávění. V knížce Teta to plete jsou příběhy vyprávěny s odstupem několika dní. Druhý díl je vyprávěn během jednoho odpoledne.

Přestože první vydání lze hodnotit jako vydařenější a díky známějším pohádkám přínosnější především pro mladší čtenáře, znající dobře jejich předlohu, obě knihy jsou ojedinělým a většinou s nadšením vítaným počinem v české literatuře pro děti.

4. BRAMBOROVÁ BÁRA

Knížku Bramborová Bára vydalo nakladatelství Albatros v roce 2005. Je určena čtenářům od sedmi let, tedy dětem, které se samostatným čtením teprve začínají. Kniha je souborem devíti pohádek a nese, stejně jako pohádky v souboru obsažené, individuální protagonistický titul, který je odvozen od jména hlavní hrdinky prvního příběhu, Bramborové Báry. Příběhy jsou provázeny barevnými ilustracemi Evy Šedivé, mimo jiné i držitelky ocenění Zlatá stuha.⁴⁹

4.1. *Bramborová Bára*

Příběh, jehož hlavními postavami jsou mladý herec a dívka, která ráda škrábe brambory, zavede malého čtenáře na vesnici. Tam filmový princ tráví v chaloupce zaslouženou dovolenou. Společnost mu dělá trkavá koza a králíci, kteří se však hned v úvodu rozutečou. A právě tato skutečnost tvoří zápletku pohádky. Mladík dostane od starosty příkaz, aby strakáče pochytal a zavřel do králíkáren, kam patří. Herec si bohužel neví rady. Stařenka mu poradí, aby poslední sousto své večeře dal na noc pod polštář. Tímto kouzlem přivolá trpaslíky, kteří mu pomáhají králíky chytat, ale chtějí za to k snídani, obědu i večeři bramborovou kaši. Princ nestihá takové množství kaše připravovat, a proto nechá vyhlásit, že dívka, která za noc dokáže oloupat dvanáct hrnců brambor, se stane filmovou princeznou. Přestože zájemkyň byl dostatek, žádná zadaný úkol splnit nedokázala. Naštěstí se opět zjevuje „kouzelná“ babička a poradí princovi, aby se obrátil na Bramborovou Báru. Ta s radostí nabídku přijímá a pomáhá princovi s přípravou pokrmu pro trpaslíky. Když už jsou téměř všichni králíci v kotcích a zbývá lapit posledních dvanáct, dojdou ve vsi brambory. Hrozí, že by poslední večeře byla ošizená. Bára však dostane nápad a oškrábe drobné brambůrky, které jí visí kolem krku na šňůrce jako náhrdelník. Všechno tedy dobře dopadne. Filmový herec se ožení s Bramborovou Bárou a odvede si ji s sebou do města.

Pohádka, vyprávěná v er-formě, začíná zcela tradičně slovy „*Žila byla v jedné vesnici holčička.*“ Hned v zápětí však lidový folklor nahradí moderna v podání herce, který přijíždí na dovolenou. Potřebuje si odpočinout od princů, knížat a vévodů, které po celý rok hraje. Další odchylkou od pohádkové formy, která je důvěrně známá, je okamžik, kdy se princ setkává s babičkou a ta mu radou oplácí fotografií s vlastnoručním podpisem. K lidovým pohádkám odkazují také opakující se „magická“ čísla. Princovi se podaří naškrábat nejprve šest, pak devět

⁴⁹ DVOŘÁKOVÁ, Lucie. *Klub ilustrátorů dětské knihy* [online]. [cit. 2010-12-06]. Dostupné z <<http://www.klubilustratoru.cz/cz/ilu.php?lng=cz&id=13>>.

hrnců brambor na kaši, ovšem potřeba je jich dvanáct. Dvanáct hrnců tedy musejí oloupat dívky, které se chtějí stát filmovou princeznou, dvanáct je králíků, které schází pochytat, když dojdou brambory. Od zažité představy princezny nevěsty se liší i popis Bářina svatebního úboru. Šaty si ušila z tenoučkových bramborových plátků, navlékla si nové bramborové korále a do vlasů si připnula bílý bramborový květ.

Autorka se snaží dát pohádce také didaktický přesah. Jednou z prvních skutečností, kterou se o Báře dozvídáme, je to, že slušně zdraví. V obchodě nenakupuje sladkosti jako ostatní děti, ale odnáší si domů brambory. Další Bářinou vlastností, která by měla být malým čtenářům vzorem, je její nezištná ochota pomáhat lidem. Přestože se netouží stát filmovou princeznou, ochotně jde pomoci princi škrábat brambory, ba dokonce obětuje svůj náhrdelník proto, aby trpaslíci netrpěli hladem. Na postavě filmového herce pak Březinová poukazuje na to, že i manuální práce může být pro některé lidi odpočinkem.⁵⁰

Autorka si s textem vyhrála prostřednictvím zvukomalebnosti, opakování hlásek či podobnosti slov. Jako příklad může posloužit už slovní spojení ve jménu hlavní protagonistky – *Bramborová Bára*, ale také některé jevy schované uvnitř samotného textu – *řekl si ustaraně starosta, popadla škopek a škrabku*.

Často se vyskytují přívlastky, které přidávají na atraktivitě a rozvíjejí dětskou fantazii – *trkavá koza, Jeho unavená Jasnost, filmové princátko*, a přirovnání – *všechno šlo jako na drátku, Bára loupala brambory, až žlutohnědé slupky poletovaly vzduchem*.

Je možné nalézt také personifikaci – *na polích se ještě tu a tam zastrakatil králíčí ocásek nebo zvědavé ouško* a prvky nonsensu – *králíkárný byly plné strakatých kozlů, veselí skřítkové s králíčíma ušima vařili ve velkých hrncích brambory na kaši*.

Intonačním oživením je jistě také užití akčního dialogu. Ten přináší při hlasitém předčítání možnost modulovat hlas, což přidává na atraktivitě zvláště při poslechu malých dětí, a při samostatné četbě pak zvyšuje spád příběhu.

Jedinou nesrovnalostí v pohádce je rozpor ve věkovém zařazení Báry. V úvodu autorka uvádí, že si v obchodě nenakupovala lízátko a sladkosti jako ostatní děti – z toho vyplývá, že Bára je také dítětem, když je s nimi srovnávána – a zároveň se v závěru stává princovou nevěstou, přestože není zmíněno, že by mezi těmito dvěma událostmi uběhla nějaká delší doba.

4.2. O Zdeňkovi, který procházel zdí

⁵⁰ „Mladý herec si odpočinul loupáním brambor a stavěním králíčích domečků. Záda a ruce ho sice bolely, ale jinak si oddechl tak dokonale, že už se moc těšil, až zase celý rok bude hrát prince, vévody a knížata.“ BŘEZINOVÁ, Ivona. *Bramborová Bára*. Praha: Albatros, 2005. S. 12.

Pohádka zpočátku připomíná obecně známé vyprávění o Sněhurce. Stejně jako rodiče z klasické pohádky i král v pohádce Ivony Březinové marně touží po dítěti.⁵¹ Přestože má bohatství, zámky, zahrady, doly a pole, je smutný. Jednoho dne se vydá navštívit osamělého krále obr Dobrák. Do cesty se mu připlou liščata, a protože se obrovi líbí, rozhodne se jedno z nich přinést králi jako dárek. Lištička dostane jméno Eliška. Zvířátko se však brzy promění v krásnou dívku s měděnými vlasy. Král je šťastný, že má konečně potomka. Když si však uvědomí, že Eliška roste a brzy z ní bude děvče na vdávání, nechá celý zámek obehnat vysokou zdí a svou dceru za ní uvězní. Tehdy začne obr litovat, že Elišku raději nenechal mezi liščaty, kde by si zachovala svobodu. Princezniny krásy si všimne i slunce a začne její líbeznou tvář malovat na všechny vodní plochy. Do dívčina obrazu se zamiloval mladík jménem Zdeněk, který toužil stát se kouzelníkem. Rozhodne se Elišku najít. Dorazí až k vysoké zdi, ale dál se dostat nemůže. Pomůže mu až setkání s obrem Dobrákem a také malý přenosný počítač a mobil, které si s sebou vzal z domova. Na internetu Zdeněk najde telefonní číslo kouzelníka, který umí procházet zdi, zavolá mu a získá kouzlo výměnou za obrovy boty a klobouk. Podaří se mu tak vysvobodit princeznu Elišku, kterou si pak vezme za ženu.

První, co čtenáře zaujme, je dokonale promyšlená hra se slovy, a to především ve jménech postav – obr Dobrák, liška Eliška, Zdeněk – zeď. Stejně tak jako zvukomalba v okamžiku, kdy se Zdeněk představuje obru Dobrákovi jako „Zdeněk z daleké země“ – dochází zde k opakování hlásek Z, D, Ě a tento jev je ještě navíc umocněn zopakováním v blízké části textu.⁵²

Lexikální stránku vyprávění ozvláštňuje časté používání deminutiv – například *lištička*, *potvůrka*, *ouško*, *děvčátko*, *vlásky*, *chudinka*, autorka využila i kontrast – *tahat z černých klobouků bílé králiky*, a slova nespisovná – *klidánko*, *courat se*.

V pohádce o Zdeňkovi, který procházel zdi je možné nalézt personifikaci – *Slunce si Elišku fotografovalo*, *prsty běhaly po klávesnici*, stejně jako neobvyklá přirovnání – *zafuněl, až to kupky sena odneslo*, *běsnil jako stohlavý drak*.

Postavy mezi sebou komunikují prostřednictvím dialogu, ovšem ještě častěji promlouvají samy k sobě a vedou vnitřní monology – například monolog Zdeňka „*Když slunce ví, kde ta dívka žije, stačí, když půjdu za sluncem. Pak ji musím dříve nebo později najít.*“⁵³

Pohádka se pro dětského čtenáře či posluchače stává v jistém okamžiku osobnější. Ke vtažení do děje dochází jeho oslovením vypravěčem ve chvíli, kdy kouzelník Zdeňkovi prozradí, jak je

⁵¹ Pro srovnání: BETTELHEIM, Bruno. *Za tajemstvím pohádek*. Praha: Lidové noviny, 2000. S. 195 – 210.

⁵² „*Já jsem Zdeněk z daleké země. A kdo jsi ty?*“ ... „*A proč jsi tady, Zdeňku z daleké země?*“ BŘEZINOVÁ [cit. 50], s. 18.

⁵³ BŘEZINOVÁ [cit. 50], s. 17.

možné projít zdí: „*Ale jak to udělal, to vám nepovím, leda byste od nějakého obra také sehnali obří boty a klobouk.*“⁵⁴ Stejně tak je čtenář osloven v samém závěru pohádky otázkou „*A co bylo dál?*“. V tomto případě již však není apel primárně směřován na recipienta, jedná se spíše o řečnickou otázku, která je vzápětí zodpovězena.

Stejně tak jako v předchozím příběhu i zde mísí Březinová lidovou pohádku se současným světem. Nejen že Zdeněk sleduje televizi a do uzlíčku si na cestu místo buchet zabalil počítač a mobilní telefon, ale odráží se zde i globalizace dnešní společnosti a z toho pramenící možnost rychlého získávání informací a výměny statků a služeb. Jako příklad poslouží vyhledávání telefonního čísla na internetu, rychlé telefonické spojení s člověkem na druhém konci světa a okamžité doručení bot a klobouku výměnou za radu. Ke klasickým pohádkám autorka odkazuje závěrečnou formulací „*zazvonil zvonec a pohádka je konec*“, kterou však obohacuje o vsuvku s úplným koncem vyprávění, kdy Zdeněk telefonuje domů svým rodičům, že se vrací nejen se svou nevěstou, ale i s panem králem a obrem Dobrákem.

Do tohoto pohádkového vyprávění se vmísila i lidová moudra a vyzdvižení lidských hodnot. Dítě tímto způsobem získává ponaučení o tom, že občas je každá snaha marná (hlavou zeď neprorazíš – král se snažil zabránit tomu, aby se princezna vdala tím, že kolem ní postavil zeď, ale i přesto si dívka ženicha našla) a především že za peníze si člověk štěstí nekoupí. To je vyjádřeno v pohádce hned na několika místech – v úvodu větami o tom, jak je král nešťastný a osamělý, i když je bohatý, a později v telefonickém hovoru s kouzelníkem, kterému Zdeněk nabízí za poučení peníze, ale je odmítnut slovy „*Peníze k ničemu nejsou. Za peníze si svoje štěstí nekoupíš.*“⁵⁵ Větší cenu než peníze mají boty a klobouk. Především pak zmíněná pokrývka hlavy, jejíž darování symbolizuje oběť obra Dobráka - je parný letní den a bez klobouku mu hrozí úpal.

4.3. *Leona a lev*

Děj pohádky Leona a lev se odehrává v daleké poušti, kde na osamělém hradě žijí mladí manželé s malou dcerkou. Holčička se však cítí v tomto prostředí velice osamělá. Touží po někom, s kým by si mohla povídat a hrát. A protože rodiče na ni nemají vůbec čas, chtěla by mít alespoň sourozence. Jedinou útěchou jsou pro malou Leonu telefonické hovory s babičkou, která žije daleko, až v Čechách. Jednoho dne se před Leonou objeví stařenka, která touží usednout do stínu a prosí o něco k pití. Dívka jí vyhoví a za odměnu dostane koťátko – lvíčátko. Konečně se dočkala kamaráda, se kterým si může hrát, ba dokonce i povídat. Lev totiž není jen

⁵⁴ BŘEZINOVÁ [cit. 50], s. 20.

⁵⁵ BŘEZINOVÁ [cit. 50], s. 20.

tak ledajaký, je to údajně zakletý princ. Čas rychle plynul a Leona i lev dospěli. Protože se měli rádi, Leona stále přemýšlela, jak prince ze zvířecí podoby vysvobodit. Nakonec ho políbila na čumák a lev se proměnil v mladého muže.

Zdálo by se, že zde pohádka končí. A přece to není tak úplně pravda. Až v lidské kůži se princ přizná, že je vlastně Michal Novotný z Prahy a do lví podoby ho zaklela jedna stará babka, kterou na ulici nepozdravil.

Při pojmenovávání hlavní hrdinky pohádky využila autorka dvojjazyčnosti jména Leona. Právě lev se stane dívčiným nejlepším přítelem.

Děj je vystavěn na aktuálním problému trápícím mnohé rodiny. Nedostatek času, který rodiče věnují svým potomkům, izolace rodiny od širšího příbuzenstva a problematické postavení jedináčka. Malá Leona žije daleko od svého rodiště, od milované babičky. Rodiče jsou zavaleni prací a nezbývá jim čas na to, aby si se svou dcerou hráli nebo si povídali. Neplánují ani pořádit si druhé dítě, protože s dětmi je údajně hodně práce a oni na ně nemají čas.

Stejně jako předchozí příběh, i tato pohádka přináší malému čtenáři ponaučení a nové informace. Leona, na začátku vyprávění malá holčička, a lev, zpočátku lvíček, s postupujícím časem dospívají. V tomto okamžiku Březinová zasvěcuje školáky do tajemství, která se jednou budou týkat i jich. Mimo zmínku, že z Leony se stala krásná dívka a z lvíčka silný a statný lev, se zaměřuje na psychologické aspekty dospívání. *„Hlas se mu prohloubil a také už s Leonou nemluvil tak hubatě jako dřív. I Leona byla ve slovech opatrnější. Už lvu nešeptala do hřívky své sny a tajná přání, připadalo jí, že se to nehodí, když je vlastně dospělý princ.“*⁵⁶

Vztah Leony s jejím zvířecím kamarádem je možné charakterizovat příslovím „Co se škádlívá, to se rádo mívá.“ Několikrát dojde k situaci, kdy se nepohodnou a pohádají se. Ovšem vždy jsou schopni se dohodnout a odpustit si. Stejně nenápadně jsou děti nabádány ke slušnému chování, konkrétně zdravení starších lidí. Vždyť i princovo zakletí bylo výsledkem toho, že nepozdravil „jednu babku“. Didaktický záměr autorky je zcela zřejmý.

Poučení přináší i mnohoznačnost slova drahý. Když si tatínek stěžuje, že telefonní hovory do zahraničí jsou drahé, Leona souhlasí. Ne proto, že by si uvědomovala cenu peněz, ale protože povídání s její vzdálenou babičkou pro ni má nevyčíslitelnou emocionální cenu.

Co celému příběhu dodává na pohádkovosti i přesto, že jeho obsah je zcela aktuální, jsou tradiční postupy známé z lidové tvorby – nenadálé zjevení kouzelné babičky, postava prince, život na zámku v poušti, kouzla, ale i antropomorfizace (lev promlouvá lidským hlasem, chová se jako člověk) a personifikace (například *vítr přiběhl a zapískal, opravil ji vítr*).

⁵⁶ BŘEZINOVÁ [cit. 50], s. 27.

Svým čtenářům se Březinová přibližuje také tím, že do příběhu zapracovává dětskou fantazii, která je bezmezná. Stejně jako mnoho jiných holčiček i Leona považuje za možné, že není jenom obyčejná dívka, ale je zakletá princezna.

4.4. *Jak šel Kuba kácet duby*

Ústřední postavou pohádky s ekologickou tematikou je hoch z malého ostrova, který se dostane díky své práci do velkého světa. Kuba je najat jedním bohatým mužem, aby pro něj kácel dubové lesy. Pán z prodeje dřeva bohatne a Kubovi se v cizině také dobře daří. Pět let kácí lesy a pomalu si začíná uvědomovat, že stromů, které zničil, je moc a že hrozí, že na celém světě už žádný nezůstane. Naštěstí Kubovi přišla na pomoc Doubravka, dcera dubového krále. Dívka se zjeví díky pěti žaludům, které chlapci spadly do dlaně vždy, když začal kácet další les. Doubravčiným přičiněním vyrostou na zbývajících stromech žaludy. Ty spolu Kuba a Doubravka sesbírají a zasadí na mladíkově rodném ostrově. Všechno nakonec dobře dopadne a zeleň na zemi je zachráněna.

Je zřejmé, že se autorka snaží poukázat na bezohlednou likvidaci lesů na naší planetě a především na fakt, že stromy jsou káceny jen za účelem finančního zisku. Přitom strom, který je zdravý a dobře roste, má větší cenu a poslouží mnohem více lidem. Sám Kuba přiznává, že dříve myslel jen na peníze získané dřevorubeckou prací, ale že nyní si je již vědom své chyby a chce ji napravit (chce vysázet nové stromy).

To, že lidé nemohou bez stromů žít, že krajina je pak holá a smutná, si v pohádce uvědomuje i bohatý pán, na jehož rozkaz jsou duby káceny. Když je les vymýcen, rozhodne se, že prodá hrad a odstěhuje se, neboť už se mu prostředí, ve kterém žije, nelíbí.

Celým příběhem provází čtenáře magické číslo pět.⁵⁷ Hned v první větě je ustálená fráze „za sedmero horami“ nahrazena netradičním „za patero horami“. Pět je kremrolí, které Kubovi napekla maminka na cestu, pět je žaludů, ze kterých se pak zjeví Doubravka, na světě stojí posledních pět dubů, když si Kuba uvědomí, že další stromy už kácet nesmí, také první strom je kácen na pět seknutí.

Dalším výchovným prvkem v této pohádce je orientace na domov. Kuba v cizině s láskou vzpomíná na mamčinu domácí kuchyni, na společné stolování, povídání si u jídla. Kousek domova si Kuba odnášel také s sebou do ciziny. Máma mu s sebou dala kremrole, které měl

⁵⁷ Slovník symbolů uvádí, že pětka je dokonalé číslo člověka. Představuje harmonické spojení jinu a jangu. Z těchto informací zřejmě autorka vycházela při psaní pohádky o Kubovi, který kácel duby. Naznačuje hledání lidskosti a harmonie. BECKER [cit. 19], s. 217.

sníst, když se mu bude stýskat. Tak si připomene rodný ostrov a vlastně všechno, od čeho odešel.

Jazyková stránka textu je obohacena personifikací – *pila se hladově zakusovala, strom zazvonil zlatými žaludy, větve naposled mávaly ptákům na pozdrav*, a metaforami – *žraločí zuby na pile*. Charakteristické jsou také přívlastky a neobvyklá přirovnání – například *žalud byl tak mokrý, jako by ho kdosi právě vyplakal, pila velká jako rozevřená tlama obřího žraloka, žaludy velké jako kachní vejce*. Při popisu kácení stromu je možné vysledovat anaforkické navazování vět – *Sekl poprvé a strom se obsypal rašícími pupeny. Sekl podruhé a strom se svěže zazelenal. Sekl potřetí a strom zazvonil zlatými žaludy*.⁵⁸ V některých větách zaujme kontrast užitých slov. Březinová dokáže spojit novodobý dopravní prostředek, jakým je letadlo, s historickou dobou, která je zde evokována v podobě hradu.

4.5. Marcela celá z marcipánu

Postavou, která je v centru dění, je holčička jménem Marcela. Ta ze všeho nejraději mlsá sladké. Vždycky, když zůstane sama doma, pustí se do cukrovinek. Jednoho dne si toho všimli i rodiče a rozhodli se, že tomu pro dobro a především pro zdraví své dcery udělají konec. Z bytu zmizela všechna cukrátko a Marcela nezbylo než smutně olizovat víčko prázdné sklenice od medu, nebo si kousat nehty. Ovoce a zelenina jí nestály ani za pohled. Zlom nastal ve chvíli, kdy u dveří zazvonila tajemná teta Květa a přinesla Marcela krabici. V té byly marcipánové šaty. Když je Marcela snědla, proměnila se v krásnou marcipánovou panenku. Dlouho se nikomu nedařilo dívku vysvobodit. Naděje svítla teprve v okamžiku, kdy bývalou spolužačku navštívil Filip Král se svým psem Baronem. Pejskovi marcipán chutnal, a tak z dívky sladké šaty slízal. Nakonec Filip Marcelu políbil, ta se probrala a rodiče jim vystrojili svatbu.

První, co čtenáře na této pohádce zaujme, je její název. Autorka si pohrála s písmenky a prostřednictvím opakování stejných hlásek, částí slov, se jí podařilo vytvořit zajímavou slovní hříčku. Ve jméně hlavní hrdinky je možné nalézt, alespoň v náznaku, obě následující slova (celá, marcipán).

Další jazykový prostředek, kterým Březinová obohatila vyprávění o mlsné holčičce, je rčení „než bys řekl švec“, které je zde rozšířeno o další krejčovské termíny a tím vzniká popis posloupnosti dějů: „*Než bys řekl švec, bylo po rukávu. Než bys řekl krejčík, bylo po druhém. Než bys řekl švadlena, bylo po sukni. A než bys řekl kloboučnice, nezbyl po marcipánových šatech ani drobeček.*“ Stejně modifikované rčení je použito také při popisu vysvobození Marcely ze zajetí

⁵⁸ BŘEZINOVÁ [cit. 50], s. 32.

šatů. Za povšimnutí stojí skladba jednotlivých termínů z hlediska počtu slabik v jednotlivých slovech. Má promyšlenou konstrukci – slovo jednoslabičné, dvoj-, troj- a nakonec čtyřslabičné.

Číslo čtyři je pro tuto pohádku příznačné. Nejen počet oděvních řemeslníků a maximální počet slabik, ale i čtyři rozvázané uzly na provázku, kterým byla zavázána krabice s marcipánovými šaty a odměna pro toho, kdo dívku vysvobodí, v podobě čtyř darů – bytu, auta, chaty s půlkou zahrady a Marceliny ruky.

U fráze „dát si do nosu“, která je primárně zamýšlena jako výzva k pochutnání si, se vzápětí objevuje také další, a to doslovný význam. Marcela otevřela dveře tak prudce, že si jimi téměř dala do nosu.

Malým čtenářům jistě přijde komické přirovnání Marcely k řádícímu drakovi, a to především v okamžiku, kdy si přimyslí oheň a dým, který by při tom dívka vypouštěla z nosu a uší.⁵⁹ Další, co zaujme a pobaví, jsou netradiční odměny za vysvobození – družstevní byt, auto a chata s půlkou zahrady (paralela se zámekem a půlkou království), a podoba „princů“ vysvoboditelů – *urození princové na koních, vesničtí kluci na kolech, kouzelníci na létajících kobercích a navonění mladíci v rychlých sportovních automobilech.*⁶⁰

Výchovná tendence je v pohádce zcela jasná. Jde o reakci na mlsnost mnohých dětí, jejich nechuť jíst ovoce a zeleninu. Apeluje na ně prostřednictvím varování, že budou tlusté, neohrabané a nemocné.

Na skutečnost, že zdraví je to nejdůležitější, co člověk má, upozorňuje Březinová také v té pasáži textu, kdy rodiče nabízejí za vysvobození své holčičky všechno, co mají – družstevní byt, auto, chatu se zahradou. Jako protipól jsou popsáni lidé, kteří se snaží pomoci jen proto, aby získali odměnu. „... *ale copak není lepší mít dva byty, dvě auta a dvě chaty se zahradou? Není. Nejlepší je mít zdravé a spokojené dítě.*“⁶¹

Ivoně Březinové stačilo k tomu, aby z obyčejného příběhu ze sídliště vytvořila pohádku, málo. Teta Květa, která přináší Marcele krabici se sladkostmi, evokuje zlou královnu, stařenu z pohádky o Sněhurce, příjmení zachránce (Filip Král), kouzelný polibek, kterým bylo zrušeno zakletí, odměna a v neposlední řadě i závěrečná tradiční fráze „*jestli neumřeli, žijí tam dodnes*“.

K osobité poetice příběhu přispívají také popisy, v nichž jsou použita slova v dnešní mluvě neobvyklá - *spanilý obličej, útlý pas*, a personifikace – například *jahůdky v zelených sukýnkách*

⁵⁹ BŘEZINOVÁ [cit. 50], s. 38.

⁶⁰ BŘEZINOVÁ [cit. 50], s. 42.

⁶¹ BŘEZINOVÁ [cit. 50], s. 41.

*a s karmínově červenými kloboučky jí poskakovaly před očima a přemlouvaly ji, ať nechá krabici krabicí a jde si s nimi hrát.*⁶²

4.6. O špinavé Běle

Ústřední postavou pohádky je dívka, která se ještě nikdy nemyla, protože má obrovský strach z vody. Shodou okolností se však Běla zamiluje do vodníka Vodomila. A to je zápletka celého příběhu. Problém nastane v okamžiku, kdy plánují svatbu a rozhodují se, kde budou žít. Vodomil bez vody dlouho nevydrží a Běla by od ní naopak byla ráda co nejdále. Náhoda tomu pomůže a dívka jednou spadne do rybníka. Všechna špína se rázem rozplyne a Běla je ještě krásnější než dříve. Přestane se bát vody a mladí manželé mají konečně jasno, kde budou bydlet.

Autorka se primárně zaměřila na jeden z častých dětských nešvarů, na zanedbávání denní hygieny. Na kontrastu vlastnosti hlavní hrdinky a jejího jména vystavěla příběh, který pobaví, ale především přivede malého čtenáře k zamyšlení. Dalšími skutečnostmi, které postavila Březinová proti sobě, jsou již zmíněný negativní vztah Běly k vodě a jméno i charakteristika jejího ženicha. Je možné, aby si vodník Vodomil vzal za ženu špinavou Bělu, která vodu ani nepije, natož aby se do ní ponořila?

Komické obrazy vnáší do pohádky až nečekaně přirozeně zakomponovaná současnost se všemi svými vymoženostmi. Vodomil si fénuje ruce ve větru, aby mohl Bělu alespoň pohladit, objedná si u zásilkové služby nový fráček a tatínek, když se chystá svatba, se ze všeho nejdříve zajímá, zda má vodník ve své vile myčku nádobí a splachovací záchod. Zábavně působí také slovní hříčka založená na homofonii slov zeď a zeť a současně synonymitě slov zeď a stěna. Vznikla tak stylisticky zajímavá věta: „*Tak vy byste chtěl být náš zeť,*’ pravil Bělinčin tatínek a zbledla jako stěna.“⁶³

4.7. Proč se Dominik nestal kominíkem

V pořadí sedmá pohádka svým počátkem připomíná Erbenovu pohádku o Otesánkovi. Stejně jako v této lidové pohádce si rodiče stvořili synka svépomocí z materiálu, z jakého děti běžně nebývají a zázračně mu pak přisoudila lidskou podobu i chování. Dominik je chlapec upečený doma mlynářem a jeho ženou. Nejprve mu chtěli dát jméno Pecivál, protože byl uválen na válu a upečen v peci. V tomto okamžiku Březinová vyvrací zaběhlý stereotyp, že Pecivál je ten, kdo

⁶² BŘEZINOVÁ [cit. 50], s. 39.

⁶³ BŘEZINOVÁ [cit. 50], s. 47.

se válí na peci. Stejným způsobem pozměnila i výklad původně latinského jména Dominik.⁶⁴ Tomu dává nový význam odvozený od adverbia *doma*.

Když chlapec vyroste, dá ho otec do kominické školy. Ředitel školy je zloděj a podvodník, a proto ho jednoho dne odnese čert do pekla. Anežka, ředitelova dcera, prosí Dominika, aby jí tatínka přivedl nazpět. A protože se mu dívka líbí, pomůže jí. Vysvobodí jejího otce, ale v okamžiku, kdy má dostat za odměnu ruku Anežky, dojde k odhalení, které je čtenáři díky vševědoucímu vypravěči známo již od začátku, totiž že špinavý chlapec, kterého dívka potkává večer, a čistý, kterého potkává ráno a kterého má ráda, jsou jeden a tentýž Dominik. Anežka tak v první chvíli odmítá pro svou lásku k čistému chlapci toho samého, jenže špinavého.

Problémem, na který se snaží autorka upozornit, je postupný zánik tradičních řemesel předávaných z otce na syna (například z kominíků jsou dnes už víceméně jen pohádkové postavy a symboly pro štěstí; jen stěží se s nimi setkáváme na ulici). Připomíná také známou pravdu, že člověk se musí stále učit něčemu novému, aby ve světě obstál. Na záporné postavě v podobě ředitele školy je naznačen další aktuální problém, kterým jsou všudypřítomné poplatky, dalo by se říci i uplácení. Tatínek musí dát deset pytlů mouky, aby vzali Dominika do učení. Za jeden by se nesešla ani zkušební komise.⁶⁵

Autorce se podařilo vystavět vyprávění na kontrastu Dominika mlynáře a Dominika kominíka, černé a bílé. Celou pohádkou se nese motiv špíny, černoty, pekla a čertů, a přesto nepůsobí negativně nebo těžkopádně. Je tomu tak díky přívlastkům a příslovečným určení, z nichž některá lidé často používají, aniž by si uvědomili souvislost s peklem nebo kominictvím – učitel vyhrožuje Dominikovi, že ho nechá po škole, až zčerná, přitom kominík už černější být nemůže, Anežka má oči jako uhly a vlasy černé jako saze.

Dětskému světu se pohádka přibližuje také pohledem na výběr budoucího povolání. Stejně jako si mnoho holčiček v dětství přeje být princeznou, tak i Dominik by se nejraději stal obrem nebo lesním mužičkem.⁶⁶

4.8. Hezká Terezka

Terezka je hezká holčička, která žije s tatínkem a maminkou. Jenže dotek slunečních paprsků jednoho dne způsobí, že se na dívčině tváři objeví pihy. Tatínka to rozzlobí a nechá svou dceru zamknout doma za zavřenými a zatemněnými okny, aby za ní sluníčko už nemohlo. Terezka

⁶⁴ Jméno Dominik je odvozeno z latinského *dominus*, což znamená „pánův“. KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude jmenovat?* Praha: Academia, 2006. S. 146.

⁶⁵ BŘEZINOVÁ [cit. 50], s. 52.

⁶⁶ BŘEZINOVÁ [cit. 50], s. 51.

roste a je čím dál hezčí. Stane se modelkou, přestože po tom sama netouží. Stále se musí převlékat, česat, líčit a nemůže se ani najíst. O její kráse se doslechne i šestiapůlhavý drak a zatouží po společné fotografii s Terezkou. S vidinou bohaté odměny přiveze tatínek dívku před sluj. Jenže když drak uvidí, jak je Terezka vyzáblá, odmítne se s ní fotografovat a rozhodne se, že si ji nejprve vykrmí. Brzy nato vyjde sluníčko a Terezka samou radostí, že ho zase vidí, obejme jednu dračí hlavu a drak se v ten okamžik promění v prince.

Neveselá, nikoli však nezajímavá nebo bezvýznamná pohádka o hezké Terezce seznámí čtenáře s problematikou projekce nesplněných přání rodičů do jejich dětí a s tím spojenými často příliš vysokými nároky na potomka. Poukazuje také na fenomén štíhlosti. V dnešní společnosti je stále uznáván vzorec štíhlý rovná se krásný a úspěšný. Nápravu do pokřiveného vnímání rodičů Terezky, především tatínka, který se zajímá více o finanční zisky než o štěstí své dcery, přináší až drak, který se odmítá fotografovat s vyhublou dívkou. A jako zpátky proměněný princ nařizuje Terezce, že musí víc jíst a trávit hodně času venku. Březinové se takto podařilo vytvořit motiv dvojího vysvobození. Nejen že Terezka vysvobodila prince z dračí podoby, ale i princ vysvobodil Terezku ze zajetí diet a fotografů.

Ve skutečnosti závažné téma ožívuje autorka za pomoci pohádkových postav, ať už skutečných (drak, princ, rytíři), nebo zmíněných pouze jako přirovnání – například Terezka byla hezká jako princezna, a aktualizací známých frází – například „*A jestli se nepřestěhovali, žijí na zámku dodnes*“⁶⁷. V textu je možné vysledovat také neologismy – *drak zafuněl šestiapůlhlasně*,⁶⁸ slova hovorová – jako například *fidlátka*, *tintítka* a stopy humoru v apoziiopezi popisu počtu drakových hlav a představě, jak se Terezka schovává za maminciny kalhoty,⁶⁹ přestože vždy se děti schovávaly za maminciny sukně.

Jméno a charakteristika hlavní hrdinky jsou vytvořeny na základě zvukové podoby na konci slov *hezká* a *Terezka*.

4.9. O líné Karolíně

Knihu uzavírá pohádka o dívce, jejíž největší zálibou a vlastně celodenní náplní je polehávat na peci a sledovat televizi. Tento motiv je v pohádkové tvorbě častý a tak nikoho nepřekvapí asociace s líným Honzou či Peciválem. Karolína nechodí do školy, a když dospěje, nikdo si ji nechce vzít za ženu. Zamiluje se do čaroděje Dobroděje, hrdiny jednoho televizního seriálu. Volává na něj, že si ho chce vzít, jenže mladému čaroději se nelíbí, jak je líná. Pošle tedy do

⁶⁷ BŘEZINOVÁ [cit. 50], s. 70.

⁶⁸ BŘEZINOVÁ [cit. 50], s. 69.

⁶⁹ BŘEZINOVÁ [cit. 50], s. 67.

chalupy Karolíniných rodičů svého bratra Zloděje, aby dívku napravil. Ten Karolínku promění v makovou buchtu a čeká, dokud ji lenost nepřejde. Dočká se a rodiče jim nakonec vystrojí svatbu.

První, co čtenáře zaujme, je koexistence pece a kanafasové peřiny s mikrovlnou troubou, myčkou nádobí, televizí a pračkou v jedné domácnosti. Stejně jako v mnoha předchozích, i v této pohádce Ivony Březinové je moderní technika zdrojem konfliktu. Karolína odmítá slézt z pece, protože televize jí poskytuje všechno, co potřebuje. Stala se nejlepší a bohužel jedinou přítelkyní hlavní hrdinky.

Postavy čarodějnických bratrů dosvědčují, že jméno si člověk nevybírám. Dobroděj a Zloděj, první z nich by měl konat dobro, druhý zlo. Ve skutečnosti Zloděj krade. I to je možná interpretace jeho jména. Háček je ale v tom, že krade a zároveň tím koná dobro. Zbavil přece Karolínu lenosti a všechny odcizené věci nakonec vrátil. Naopak jméno hlavní hrdiny se hodí dokonale. V propriu Karolína je lenost (líná) obsažena přímo uvnitř slova. Navíc sousedství slov *líná Karolína* je libozvučné.

Kouzlo, kterým byla Karolína zbavena svého nešvaru, je založeno na metafoře. A tak když si hrdinka vyzkouší, co znamená být skutečnou buchtou a ne jen dívkou s tímto označením, zamyslí se nad sebou a polepší se.

Malého čtenáře může zaskočit slovo *čamrda*, které autorka používá při popisu vysvobozené Karolíny. Jedná o knoflík s hřídélkou uprostřed, který se po roztočení chová podobně jako například káča.

Pohádky v souboru Bramborová Bára jsou kromě toho, že působí na rozvoj estetického citění dětských čtenářů, jednoznačným apelem na budující se hodnotový řebříček vyvíjející se osobnosti. Březinová do příběhů zahrnuje sociologické, ekologické a globální problémy doby. Obsahem i stylem se snažila přiblížit dítěti vyrůstajícímu na počátku 21. století, zároveň však uplatnila postupy známé již z lidové slovesnosti a staré několik století.

ZÁVĚR

Jak již bylo zmíněno v úvodu, literární kvalita děl Ivony Březinové je mnohdy rozporuplná. To potvrzují i na předchozích stranách analyzované knihy *Teta to plete* (2004), *Teta to zase plete* (2007) a *Bramborová Bára* (2005). Osobně oceňuji všechny tyto knihy jako velmi originální a zasluhující si pozornost čtenářů, přesto musím jako vydařenější hodnotit soubor devíti moderních pohádek vydaných pod názvem *Bramborová Bára*. Názor kritiky je však takový, že „*ke čtenářům už mířily lepší práce autorky*“.⁷⁰ Šíbllová ovšem zároveň odhaduje, že si kniha získá oblibu u čtenářů. A tak zatímco dospělým možná připadá, že se v pohádkách vyskytuje až příliš moderních předmětů, jejich potomci propojení pohádkového světa s realitou ocení. Knížka čtenáře přinutí k hlubšímu zamýšlení, ale i úsměvu. Knihu je možné chválit také za hru s hláskami, slovy a křestními jmény protagonistů.

Při čtení dalších dvou knih, jimiž se tato práce zabývá, dá člověk zapravdu kritičce Věře Vařejkové, která je označuje za autorčinu rezignaci na pohádkovou poezii. Na pohádky obsažené v souboru *Teta to plete*, však pohlídá i jako na hádankové texty provokující k luštění a blížící se svou formou dětskému časopisu, což podle ní není špatný nápad.⁷¹ Tato díla si tedy pozornost zaslouží především pro velkou míru fantazie, se kterou se autorce podařilo propojit zdánlivě nespojitelné.

Nejpodstatnější, čím Ivona Březinová snad nikdy nezklame své čtenáře a kritiky, je jazyková stránka příběhů. V pestré škále výrazových prostředků, netradičních přirovnáních a metaforách, ve využití výrazů z různých vrstev českého jazyka a v promyšlených dialozích se odráží nejen bohemistické a pedagogické vzdělání autorky, ale i zkušenost matky dvou dětí. Právě to činí Březinovou významnou osobností literární scény.

⁷⁰ ŠÍBLOVÁ, Dana. Moderní pohádky Ivony Březinové. *Ladění*, 2006, č. 1, s. 17 – 18.

⁷¹ VAŘEJKOVÁ, Věra. Málo propočtené pletení. *Ladění*, 2005, č. 1, s. 24 – 25.

ZDROJE

Primární literatura:

BŘEZINOVÁ, Ivona. *Teta to plete*. Praha: Albatros, 2004. 64 s. ISBN 80-00-01365-7.

BŘEZINOVÁ, Ivona. *Bramborová Bára*. Praha: Albatros, 2005. 80 s. ISBN 80-00-01695-8.

BŘEZINOVÁ, Ivona. *Teta to zase plete*. Praha: Albatros, 2007. 68 s. ISBN 978-80-00-01937-6.

ERBEN, Karel Jaromír. *České pohádky*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1958. 169 s.

HRUBÍN, František. *Špalíček veršů a pohádek*. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1960. 360 s. ISBN

NĚMCOVÁ, Božena. *Pohádky*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1957. 626 s.

Sekundární literatura:

BECKER, Udo. *Slovník symbolů*. Praha: Portál, 2002. 351 s. ISBN 80-7178-612-8.

BETTELHEIM, Bruno. *Za tajemstvím pohádek*. Praha: Lidové noviny, 2000. 335 s. ISBN 80-7106-290-1.

ČEŇKOVÁ, Jana. *Vývoj literatury pro děti a mládež*. Praha: portál, 2006. 171 s. ISBN 80-7367-095-X.

FRAŇKOVÁ, Eva. Úspěšné jsou akční knížky. Ty moc popisné děti nebaví. *MF Dnes*, roč. 20, č. 53, s. D5.

HOLOUŠOVÁ, Drahomíra, KROBOTOVÁ, Milena, a kol. *Diplomové a závěrečné práce*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. 117 s. ISBN 80-244-1237-3.

HUTAŘOVÁ, Ivana. *Současní spisovatelé knih pro děti a mládež*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2003. 155 s. ISBN 80-211-0461-9.

KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude jmenovat?* Praha: Academia, 2006. 651 s. ISBN 80-200-1349-0.

LOTKO, Edvard. *Slovník lingvistických termínů pro filology*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2005. 128 s. ISBN 80-244-0720-5.

MOCNÁ, Dagmar, PETERKA, Josef, a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. 697 s. ISBN 80-7185-669-X.

PETERKA, Josef. *Teorie literatury pro učitele*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2006. 248 s. ISBN 80-7290-244-X.

ŠÍBLOVÁ, Dana. Moderní pohádky Ivony Březinové. *Ladění*, 2006, č. 1, s. 17 – 18.

URBANOVÁ, Svatava, ROSOVÁ, Milena. *Žánry, osobnosti, díla*. Ostrava: Ostravská univerzita – Filozofická fakulta, 2002. 236 s. ISBN 80-7042-604-7.

URBANOVÁ, Svatava. *Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 90. let XX. století*.

Olomouc: Votobia, 2004. 457 s. ISBN 80-7220-185-9.

VAŘEJKOVÁ, Věra. Málo propočtené pletení. *Ladění*, 2005, č. 1, s. 24 – 25.

Sekundární internetové zdroje:

BŘEZINOVÁ, Ivona. Co je besedník aneb jak pozvat autory na besedu. *Citarny* [online]. [cit. 2011-2-17]. Dostupné z

<http://citarny.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=347>.

DVOŘÁKOVÁ, Lucie. *Klub ilustrátorů dětské knihy* [online]. [cit. 2010-12-06]. Dostupné z

<<http://www.klubilustratoru.cz/cz/ilu.php?lng=cz&id=13>>.

GEJGUŠOVÁ, Ivana. *LITKO – literární komika*. [online]. [cit. 2011-2-16]. Dostupné z

<<http://www.osu.cz/fpd/kcd/dokumenty/litko.pdf> >.

Hlava nehlava [online]. [cit. 2011-2-17]. Dostupné z <<http://www.hlavanehlava.cz/o-nas/>>.

Ivona Březinová [online]. [cit. 2011-2-17]. Dostupné z

<<http://www.ivonabrezinova.cz/start.htm>>.

Literární akademie J. Škvoreckého. [cit. 2011-2-17]. Dostupné z

<<http://www.literarniakademie.cz/kontakty/lide/27-katedra-tvurciho-psani-a-publicistiky-/15-brezinova-ivona>>.

ŠUBRTOVÁ, Milena. Ivona Březinová. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2011-2-17]. Dostupné z

<[http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1616&hl=ivona+b%C5%99ezinova%C3%A1+](http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1616&hl=ivona+b%C5%99ezinova%C3%A1+>)>.

REISSNER, Martin. Ivona Březinová. *Portál české literatury* [online]. [cit. 2011-2-17]. Dostupné z

<<http://www.czechlit.cz/autori/brezinova-ivona/author.profil/>>.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Iveta Nowaková
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	doc. PhDr. Vlasta Řeřichová, CSc.
Rok obhajoby:	2011

Název práce:	Autorská pohádka Ivony Březinové
Název v angličtině:	Author's tale by Ivona Březinová
Anotace práce:	Bakalářská práce je zaměřena na tři knihy autorských pohádek Ivony Březinové – Teta to plete, Teta to zase plete, Bramborová Bára. Zaměřuje se na jejich jazykové a stylistické prostředky, na didaktické záměry autorky. Hledá návaznost na folklorní pohádky a užití prvků lidové pohádky v pohádce autorské.
Klíčová slova:	Ivona Březinová, autorka pro děti a mládež, autorská pohádka, lidová pohádka, jazykové prostředky literatury pro děti a mládež, výchovná dimenze literatury pro děti a mládež, stylistické postupy literatury pro děti a mládež.
Anotace v angličtině:	This work is focused on three books author stories Ivona Březinová - Auntie's wrong, Aunt confuses it again, Bara potatoes. It focuses on the linguistic and stylistic devices, the educational aims. Looking for links to folk tales and uses elements of folk tales in the fairy tale author.
Klíčová slova v angličtině:	Ivona Březinová, author for children and youth, copyright fairy tale, folk tales, literature, language resources for children and youth, educational dimension of literature for children and youth, the stylistic practices of literature for children and youth.
Přílohy vázané v práci:	Žádné
Rozsah práce:	38 s. (79 524 znaků)
Jazyk práce:	Český jazyk